

Gouverneur-generaals van Nederlands-Indië in beeld

In dit artikel worden de penningen beschreven die de afgelopen eeuwen zijn geproduceerd over de gouverneur-generaals van Nederlands-Indië.

Maar liefs acht penningen zijn er geslagen over de nu zo verguisde gouverneur-generaal (GG) Jan Pieterszoon Coen. In zijn tijd kreeg hij geen erepenning of eremedaille, maar wel zes in de vorige eeuw en al in 1893 werd er een penning uitgegeven ter gelegenheid van de onthulling van het standbeeld in Hoom. In hetzelfde jaar prijkte zijn beeltenis op de keerzijde van een prijspenning die is geslagen voor schietwedstrijden in Den Haag. Hoe kan het beeld dat wij van iemand hebben kantelen. Maar tegelijkertijd is het goed erbij stil te staan dat er in andere tijden anders naar personen en functionarissen werd gekeken. Ik wil hier geen oordeel uitspreken over het al dan niet juiste perspectief dat iedere tijd op een voorval of iemand kan hebben. Dat laat ik graag aan anderen over. Het is nu een nuchtere constatering, die ik deed toen ik klaar was met het overzicht van alle mij bekende penningen en eremedailles, die er zijn geslagen op de voormalige GG's, alsook de penningen die met hen in verband gebracht kunnen worden. Het is een hele lijst geworden, die als bijlage bij dit artikel is te vinden.

Bij het samenstellen van het overzicht heb ik voor de volledigheid een lijst gemaakt van alle GG's en daarin aangegeven met wie er penningen in relatie gebracht kunnen worden. Het zijn uiteindelijk 24 van de 67 GG's (niet meegeteld zijn de luitenant-generaals uit de Engelse tijd), die in hun tijd of ervoor of erna met één of meerdere penningen zijn geëerd. Bij de samenstelling van dit overzicht heb ik ervoor gekozen ook penningen op te nemen waarin GG's worden genoemd, zoals overlijdenspenningen van echtgenotes en penningen die ter gelegenheid van een andere functie of gelegenheid dan het GG-schap zijn geslagen, zoals die over Dirck Fock. In dit artikel zal ik aan de hand van het overzicht stilstaan bij de iconografie van de penningen en waar het portretten betreft trachten aan te geven welk voorbeeld de penningmaker waarschijnlijk gebruikt zal hebben. Voor de samenstelling van dit overzicht heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de door Van Coevorden in 1864-1867 opgestelde overzichten en daarnaast heb ik uiteraard Sanders weldoorwrochte werk over de verering

Anoniem, recente foto van Paleis Buitenzorg, de vroegere residentie van de gouverneur-generaals (istana Bogor)

van de Staten-Generaal en de standaardwerken door Van Loon en over Begeer bestudeerd.¹ De mij bekende literatuur heb ik bij de penningen opgenomen.

Pieter Both, de eerste GG die het ambt heeft bekleed van 1610-1614, werd niet met een penning of eremedaille geëerd. Alidius Tjarda van Starckenborgh Stachouwer, de laatste GG die dit jaar 75 jaar geleden de deuren van het paleis te Buitenzorg sloot daarentegen wel, zij het pas in 1986, 41 jaar na zijn aftreden en acht jaar na zijn dood. Opmerkelijk is overigens dat er voor de in zijn actieve dienstperiode talloze malen gedecoreerde en zeer geroemde GG Jo van Heutsz nooit een penning is uitgegeven. En dat terwijl hij in 1927, drie jaar na zijn dood, met een grote staatsbegrafenis is herbegraven en bijgezet in een mausoleum in Amsterdam en in 1933 en 1935 met twee monumenten is geëerd.²

De vroegste penningen en eremedailles zullen waarschijnlijk eenvoudig van uitvoering zijn geweest. De eerste erepenning die mij bekend is dateert uit 1613 en viel Gerard Reynst ten deel. Helaas is deze gouden penning uitsluitend uit de literatuur bekend en weten wij niet meer dan dat hij voorzien was van een inscriptie. In 1616 en 1620 werd Laurens Reaal begiftigd waar wij het ook nu weer uitsluitend van de literatuur moeten hebben. Reaal werd opgevolgd door Jan Pieterszoon Coen. Deze GG werd zoals gezegd pas eeuwen later geëerd met diverse penningen. Zijn opvolger Pieter de Carpentier kreeg in 1628 – een jaar na zijn aftreden – een gouden keten met medaille. Ook hier moeten wij het louter van een literatuurverwijzing hebben. Dat is overigens niet verwonderlijk, want tal van dit soort erepenningen en ketens in goud werden later omgesmolten vanwege de intrinsieke waarde ervan. De eerste penning die wij kennen waarvan in ieder geval één exemplaar bewaard is gebleven, is de bedankpenning die Jacques Specx in 1632 heeft gekregen van de Chinese burgers van Batavia. De penning toont op de voorzijde de plattegrond van Batavia en heeft op de keerzijde een inscriptie waaruit de aanleiding blijkt. Voorlopig is dit de eerste echte bedankpenning die een GG heeft gekregen. In 1678 werd bij het overlijden van Joan Maetsuyker een overlijdenspenning uitgegeven, waarop naar voorbeeld van eerdere begrafenissenpenningen zijn familiewapen is afgebeeld en in

1658, dus twintig jaar vóór hij in functie kwam als GG, werd Rijklof van Goens vereerd met een gouden ketting en medaille. Ook prijkt zijn naam op de twee overlijdenspenningen van zijn echtgenotes, uit respectievelijk 1667 en 1668. Dan volgen er in 1684, 1691 en 1720 nog drie overlijdenspenningen, geslagen bij de begrafenissen van Cornelis Speelman, Jannes Camphuys en Willem van Outshoorn. Die van Speelman is bekend; ook hier prijkt het familiewapen op de voorzijde. In 1710 ontving Joan van Hoom, een jaar na zijn aftreden, een erepenning aan gouden ketting en daarna duiken in 1728, 1729, 1735 en 1737 weer een aantal overlijdenspenningen op na de overlijdens van Henricus Zwaardcroon, Mattheus de Haan, Dirck van Loon en Abraham Patras.

In 1742 wordt de eerste penning geslagen, waarvan de aanleiding niet meer het overlijden is en waarop een portret van een GG is afgebeeld, te weten Gustaaf Willem Baron van Imhoff. Met deze penning – van de hand van de bekende medailleur Martinus Holtzhey senior – wordt stilgestaan bij het vertrek van Van Imhoff in 1742 naar de Oost om daar in 1743 het ambt van GG te aanvaarden. In hetzelfde jaar wordt nog een penning aan dit moment gewijd, gevolgd door een aanstellingspenning en een penning over de aankomst op Kaap de Goede Hoop in 1743, wederom met een beeltenis van Van Imhoff. De penning uit 1742 is afgebeeld op een gravure van Jan Casper Philips, die deze zelf heeft getekend en gemaakt. Mogelijk is de penning hierop gebaseerd. In ieder geval is mij uit 1742 geen geschilderd portret van Van Imhoff bekend. In 1743 zal Holtzhey bij zijn portret ongetwijfeld het model van een jaar eerder hebben gebruikt. Behalve dat Holtzhey op de voorzijdes portretten heeft afgebeeld, heeft hij de keerzijdes van zeer fraaie allegorische voorstellingen voorzien. Op de penning uit 1742 ontvangt Van Imhoff de commandostaf van een vrouwelijke personificatie

Jan Casper Philips, *portret van Gustaaf Willem Baron van Imhoff. 1742, gravure en ets, 168 x 123 mm (collectie: RMA, inv. RP-P-OB-60.084)*

van de VOC, terwijl op de andere uit 1742 een zeilend zeeschip prijkt. Op de keerzijde van de penning uit 1743 heeft Holtzhey wederom een personificatie van de VOC afgebeeld.

Ook zijn opvolger Jacob Mossel wordt met verschillende penningen vereerd, waarvan op zowel die uit 1754 ter gelegenheid van zijn vijftigste verjaardag als de overlijdenspenning uit 1761 een familiewapen prijkt. De in 1760 geslagen gelegenheidspenning over het ambt van GG toont evenals bij Van Imhoff op de voorzijde een portret. Dit portret gaat terug op het portret uit 1755 dat deel heeft uitgemaakt van de Landsverzameling portretten van GG's, die tot 1950 in het paleis van de GG te Buitenzorg hing en thans in het Rijksmuseum te Amsterdam (RMA) wordt bewaard. Ook hier heeft Holtzhey op de keerzijde een allegorische voorstelling geplaatst.

Over Petrus Albertus van der Parra, de opvolger van Mossel, zijn maar liefst zes penningen geslagen, waarvan er twee van meer persoonlijke aard zijn, namelijk huwelijkspenningen ter gelegenheid van diens 25-jarig huwelijk met Adriana Johanna Bake. Hoewel Van der Parra al in 1761 werd aangesteld als GG is hij pas in 1763 in Indië voorgesteld en ingehuldigd.³ Uit 1763 dateren twee inhuldigingspenningen en uit 1771 twee die zijn ambtsjubileum van tien jaar GG eren.

Op die uit 1771 prijkt een portret van Van der Parra. De andere twee tonen familiewapens en fraaie voorstellingen. De medailleur zal zich met het vormgeven van het portret gebaseerd hebben op het portret van Van der Parra dat evenals dat van Mossel deel heeft uitgemaakt van de Landsverzameling.

Onbekende kunstenaar, portret van Jacob Mossel. Circa 1755, olieverf op doek op board, 112,5 x 96 cm (collectie: RMA, inv. SK-A-3781)

Onbekende kunstenaar, portret van Albertus van der Parra. Circa 1762, olieverf op koper, 108,5 x 93 cm (collectie: RMA, inv. SK-A-3782)

Na deze penningen uit de achttiende eeuw zou het tot 1844 duren voor er weer een penning over een GG wordt geslagen. Nu betreft het de overlijdenspenning die is gemaakt in 1844 over het overlijden van Johannes Graaf van den Bosch, oud GG, oud-minister van Koloniën en lid van de Tweede Kamer. Op de voorzijde prijkt het portret van de oud-GG. Hier heeft de medailleur zich gebaseerd op het portret van Cornelis Kruseman uit 1829 in het RMA.

In 1834 werd over het bezoek van GG. Jean Chrétien Baud aan de Munt te Soerabaya een penning geslagen. Pas aan het einde van de negentiende eeuw wordt er weer een penning geslagen, nu over Carel Herman Aart van der Wijck ter gelegenheid van diens aftreden. Opvallend is dat voor het ontwerp de Franse medailleur Jules Chaplain heeft getekend. Welk portret hier als voorbeeld heeft gediend, heb ik nog niet kunnen achterhalen. Het is goed mogelijk dat Chaplain naar een foto heeft gewerkt. Van Chaplain zijn meerdere portretpenningen bekend, alle met het gezicht *en profile*.

In 1933 volgt een penning over de oud GG Dirck Fock, als voorzitter van de liberale staatspartij 'de Vrijheidsbond'. Ook hier prijkt een portret op de voorzijde en is niet bekend welk portret de medailleur – Martinus Fleur – als voorbeeld heeft gebruikt.

Twee penningen zijn in 1936 geslagen over het aftreden van Bonifacius Cornelis de Jonge als GG. Op één ervan, van de hand van Cornelis Beeger, prijkt het familiewapen van De Jonge maar op de penning van Ludwig Wenkebach, die in 1937 is verschenen als penning van de Vereniging voor Penningkunst, toont van de GG een fraai portret. Wenkebach zal zich hier gebaseerd hebben op het portret van Jan Frank Niemansverdriet in de Landsverzameling.

Dan volgen er twee penningen met de beeltenis van de laatste GG, Alidius Warmoldus Lambertus Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, beide van de hand van Knaud. De eerste, uit 1986, toont

Cornelis Kruseman, portret van Johannes Graaf van den Bosch. 1829, olieverf op doek, 87 x 70 cm (collectie: RMA, inv. SK-A-2166)

op de voorzijde een portret. Op de tweede, met als onderwerp 50 jaar herdenking 15 augustus 1945 in 1995, prijkt op de keerzijde het silhouetportret van de laatste GG. Waarschijnlijk zal een foto als voorbeeld voor het portret op de penning gediend hebben. Het officiële, tevens laatste, staatsieportret van hem dat door Jacob Bruyn voor de serie GG's is geschilderd, toont de GG driekwart van opzij, naar links kijkend.

Tot slot een enkel woord over de nu zo veelbesproken GG Coen. Reeds in 1893 prijkt zijn beeltenis op de penning die is uitgegeven bij de oprichting van het standbeeld in Hoorn. Vervolgens zien wij Coen op een prijspenning van schietwedstrijden in Den Haag. Daarna wordt er in 1919 met een penning stilgestaan bij het feit dat Coen 300 jaar daarvoor tot GG werd benoemd. In 1929 volgde zijn 300ste sterfdag en in 1937 kwam er een penning over zijn 350ste geboortedag en in 1939 verscheen er een penning over het terugvinden en herstellen van zijn graf. Op een aantal penningen prijkt zijn portret; in alle gevallen gaat de medailleur terug naar het portret van Coen door of naar Jacob Waben, dat in de collectie van het Westfries Museum te Hoorn is. Deze herhaalde belangstelling in de jaren dertig kan wellicht worden verklaard uit het grote nationalisme dat toen onder invloed van de dreiging vanuit Duitsland opkwam. Hoe dat in 1987 zat? Deze penning verscheen in de serie Art Medals, die in de jaren 1987-1989 op initiatief van de *Muntkoerier* is uitgegeven door 's Rijks Munt. Het was de bedoeling dat de serie uit

Jan Frank Niemansverdriet, portret van jhr. Bonifacius Cornelis de Jonge. Onge-dateerd (1931-1950), olieverf op doek, 124,5 x 104 cm (collectie: RMA, inv. SK-A-3819)

Jacob Bruyn, portret van jhr. mr. dr. Alidius Warmoldus Lambertus Tjarda van Starckenborgh Stachouwer. Circa 1953, olieverf op doek, 100 x 80 cm (collectie: RMA, inv. SK-A-3880)

24 penningen van beroemde personen zou bestaan, maar door tegenvallende verkopen is het bij acht penningen gebleven. Behalve Coen, werden koningin Wilhelmina, koning Willem III, Johan van Oldebarnevelt, Piet Heyn, Jacob Cats, Vincent van Gogh en Frans Hals op de penningen vastgelegd. Misschien moeten wij er dan verder ook niets achter zoeken. Op zijn standbeeld in Hoorn, dat in 1893 is opgericht, staat sinds een paar jaar het volgende onder de biografische tekst: 'Onomstreden is zijn standbeeld niet. Volgens critici verdient Coens gewelddadige handelspolitiek in de Indische archipel geen eerbetoon'.

Graag wil ik eenieder die mij heeft geholpen aan beeldmateriaal, informatie of anderszins, van harte dankzeggen.

Overzicht van gouverneur-generaals van Nederlands-Indië 1610-1945

Met vermelding van aan hen gerelateerde penningen en eremedailles. Voor de biografieën heb ik mij van 1610-1888 gebaseerd op Van Rhede van der Kloot en op Van Putten.⁴

Gouverneur-Generaals 1610-1811

1610-1614 Pieter Both (Amersfoort 1568? - verongelukt bij Mauritius 1615), eerste GG.

1614-1615 Gerard Reynst

(Amsterdam circa 1562 - Fort Jacatra 1615).

- 1613 gouden erepenning, met een keten ter waarde van f 1000, van de Staten-Generaal. Lit.: Sanders, 2013: 462.

1616-1619 Dr. Laurens Reaal

(Amsterdam 1583 - Amsterdam 1637).

- 1616 gouden erepenning met inscriptie. Samen met een groot geldbedrag uitgereikt door de Kamer Amsterdam voor 'bons et fidèle services'. Lit.: Van Coevorden, 1864: 27, nummer 9.

Onbekende kunstenaar naar Jacob Waben, portret van Jan Pieterszoon Coen. Onge-dateerd (zeventiende eeuw), olieverf op paneel, 132 x 99 mm (collectie: Westfries Museum, Hoorn, inv. 01989)

- 1620 gouden medaille van de Heeren XVII.
Lit.: Van Rhede van der Kloot, 1891: 29.

1619-1623 Jan Pieterszoon Coen
(Hoorn 1587 - Kasteel Batavia 1629).

- 1893 oprichten van een standbeeld te Hoorn.
Voorzijde: borstbeeld Coen, vrijwel aanzienlijk met geplooid kraag, detail naar het portret van Jacob Waben (1584/86-1641/42). Omschrift 'J. P^z - COEN'. Keerzijde: opschrift '* / + TER + / HERINNERING / AAN DE / ONTHULLING / VAN HET / STANDBEELD / + 1893 + / (lelie)'.
Maker onbekend. Zilver, gietpenning, 28,8 mm.
Collectie en foto: Teylers Museum, Haarlem (TMH), inv. TMNK 03578.

- 1893 rozenprijs schietwedstrijden te 's-Gravenhage.
Voorzijde: borstbeeld Coen gemodelleerd door G. Haas, vrij naar het portret van Jacob Waben. Omschrift: 'IVe NAT. SCHIETWEDSTRIJD DEN HAAG 1893 ROZENPRIJS AFSTAND 250 M. / J. PZ. COEN'.
Keerzijde: onder een kroon, het Nederlandse wapen in cartouche, daarachter vaandel en twee gekruiste geweren. Omschrift: 'KON : VEREENIGING V : NEDERL : SCHERPSCHUTTERS'.
Onder wapens: 'BEGEER'.
Door Georg Haas (1866-?), firma Begeer. Brons, verzilverd, 38,8 mm. Lit.: Zwierzina, 1935: nummer 203. Collectie en foto: TMH, inv. TMNK 16186.

- 1919 300 jaar Batavia.
Voorzijde: borstbeeld van Coen naar rechts. omschrift: 'JAN PIETERSZOOEN COEN'. Onderaan: 'B. U.' (Begeer, Utrecht).
Keerzijde: opschrift: '- / 30 MEI 1619 / ENDE / DESESPEREERT / NIET / 30 MEI 1919 / . -'.
Door Jacob Jan van Goor (1874-1956), firma Begeer. Zilver, 36 mm. Lit.: Zwierzina, 1935: nummer 1343. Particuliere collectie.

- (z.j., waarschijnlijk 1929) herinneringspenning.
Voorzijde: borstbeeld van Coen, naar rechts, waarnaast monogram van de ontwerper. Omschrift 'JAN PIETERSZOOEN COEN (ruit) ENDE DESESPEREERT NIET (ruit)'.
Keerzijde: Nederlands rijkswapen met daarboven inscriptieruimte en rondom een lauwerkrans.
Door Eduard Hüttl (1893-1938), De Stichtse Fabriek van Zilverwerken. Brons, 50 mm.
Particuliere collectie.
- 1929 300ste sterfdag.
Voorzijde: borstbeeld van Coen naar rechts met omschrift 'JAN PIETERSZOOEN COEN'.
Keerzijde: opschrift 'GEB. TE HOORN / 8 JAN. 1587 / GEST. TE BATAVIA / 11 SEPT. 1626, omschrift 'DISPEREERT NIET'.
Maker onbekend, firma Begeer. Materiaal onbekend, 36 mm. Lit.: Zwierzina, 1935: nummer 316.

– 1937 350ste geboortedag.

Voorzijde: portret van Coen, staand als kniestuk, naar rechts kijkend en met linkerhand op gevest van degen en rechterhand op heup. Omschrift 'JAN. PIETERSZ. COEN. GRONDVESTER. VAN. NEDERLANDS. GEZAG. IN. NED. INDIË'. Keerzijde: bovenaan wapens van Hoorn, Coen en Batavia en op banderol 'HOORN - DISPEREERT NIET - BATAVIA', onder de wapens de tekst 'HERINNERING AAN DE / PLECHTIGE HERDENKING / VAN JAN PIETERSZ. COEN / IN ZIJN VADERSTAD HOORN / 350 JAREN NA ZIJN / GEBOORTE / 1587-1937', daaronder het monogram van de VOC.

Door Jacob Jan van Goor naar het portret door Jacob Waben (1584/86-1641/42). Brons, slagpenning, 59 mm. Lit.: Von Weiler, 1960: nummer 1117. Particuliere collectie.

– 1939 terugvinden van het graf van Coen.

Voorzijde: gelijk aan de penning uit 1937. Keerzijde: opschrift 'TER / HERDENKING VAN / HET TERUGVINDEN / EN DE HERSTELLING VAN / HET GRAF VAN / JAN PIETERSZ. COEN / IN DEZE PENNING / DOOR DE STICHTING / "OUD BATAVIA" / AANGEBODEN / BATAVIA 1939'. Door Jacob Jan van Goor naar het portret door Jacob Waben (1584/86-1641/42). Zilver, slagpenning, 60,2 mm. Lit.: Von Weiler, 1960: nummer 1300; Schulman BV veiling 356, kavel 1213.⁵ Particuliere collectie.

– 1987 400ste geboortjaar.

Voorzijde: portret (uitsluitend hoofd met kraag) van Coen naar een detail van het portret door Jacob Waben (1584/86-1641/42), omschrift 'JAN PIETERSZ. COEN (muntmeesterteken) 1587 - 1629 (muntteken)'. Keerzijde: fluitschip 'Het wapen van Hoorn', omschrift 'OM EEN GERECHTIGEN COOP-HANDEL TE DRIJVEN.'. Voorzijde door Derk Jan (Dick) Hegeman (1950), keerzijde door Bart Renken (1956). Brons, slagpenning, 60 mm. Uit de serie Art Medals van 's Rijks Munt. Foto: Laurens Schulman B.V.

1623-1627 Pieter de Carpentier

(Antwerpen circa 1588 - Amsterdam 1659).

– 1628 gouden medaille met keten. Wegens zijn verdienste als 'conseiller, Directeur-Generaal en als Gouverneur-Generaal beloond met een groot geldbedrag, de gouden penning en een degen'. Lit.: Van Coevorden, 1864: 28 nummer 11; Van Rhede van der Kloot, 1891: 37.

1627-1629 Jan Pieterszoon Coen (Hoorn 1587

– Kasteel Batavia 1629), voor de tweede keer benoemd.

1629-1632 Jacques Specx (Dordrecht circa 1585

– Amsterdam 1652), zijn benoeming is in 1632 niet bekrachtigd, waarop hij terugvoer naar de Nederlanden. In juli 1633 arriveerde hij. – 1632 bedankpenning.

Voorzijde: Plattegrond van Batavia. Keerzijde: opschrift in krans van twee takken. Bovenaan in een soort Chinees, daaronder opschrift 'In perpetuum gratitudinis memoriam / hoc munusculum nos ciues Chynen / ses Bataviae L.Mq obtulimus insi / gni heroi Iacobo Spexio India / rum Orientalium Generali Pa / trono nostro obseruando. / Anno 1632 Ady 25 no / uembris Batauiae.'.

Het lukte Van Loon om een vertaling te krijgen van de Chinese tekst.⁶ Er staat: 'de warme zon deelt haar licht van boven tot beneden. Zo laat een loffelijke regering haar beroemde naam na tot in het vierhonderdste lid van haar geslacht'. De vertaling van het Latijn is: 'Wij Chinese burgers van Batavia hebben tot eeuwig gedenkteken van onze dankbaarheid, gaarne en met reden aan de voortreffelijke held Jacob Specx, opperlandvoogd van Oostindië en onze eerwaardige beschermer, deze kleine gift te Batavia opgedragen in het jaar 1632 op de 25ste dag van de slachtaand'.

Maker onbekend. Goud (volgens Van Loon, verblijfplaats onbekend), zilver, 61 x 93,9 mm, 53,383 gram. Uitgereikt op 25 november 1632 door de Chinese burgers van Batavia voor zijn terugkeer naar de Republiek. Lit.: Van Loon, 1726: 207; Cat. 1919: nummer 655; Cat. 1966: nummer 61 (met afbeelding); Van Coevorden, 1867: 358 nummer 160.⁷ Collectie en foto: TMH, inv. TMNK 00460.

1632-1636 Hendrik Brouwer (circa 1585 - tijdens expeditie nabij Karel Mappa, Chili 1643).

1636-1645 Antonio van Diemen (Culemborg 1593 - Batavia 1645).

1645-1650 Cornelius van der Lijn (Alkmaar ? - Alkmaar 1679).

1650-1653 Carel Reynierszoon (Amsterdam 1602 - Batavia 1653).

1653-1678 Mr. Joan Maetsuyker (Amsterdam 1606 - Batavia 1678).

– 1678 overlijdenspenning, uitgereikt tijdens de begrafenis in de Kruiskerk.

Voorzijde: familiewapen.

Maker onbekend. Goud. Lit.: Van Coevorden, 1864: 28, nummer 18; Van Rhede van der Kloot,

1891: 55; Van Kerkwijk, 1917: 134; Dirks, 1879-1891: XCIV nummer 1816; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 69 nummer 316.⁸

1678-1681 Rijklof van Goens

(Rees 1619 - Amsterdam 1682).

1658 gouden ketting en een medaille, waarop het kasteel Jafnapatnam is afgebeeld.

Door de GG vereerd nadat hij als admiraal Jafnapatnam op Ceylon veroverd had.

Maker onbekend. Goud. Lit.: Leupe, 1864: 203; Van Rhede van der Kloot, 1891: 61.⁹

– 1667 overlijdenspenning over Jacomina Rosegaard (1616-1667), huisvrouw van Rycklof van Goens.

Voorzijde: familiewapen Rosegaard in ruitvorm, omgeven door een bladkrans.

Keerzijde: opschrift 'Tot / Gedachtenis / van de Ed. e / Godvruchtige Vrouwe / Iacomina Rosegaard / huysvrouwe van / Rijcklof van Goens / raet ordinar van India / Gouvern. r Admiraal ende / Velt-overste des eylants / Ceylon ende de Cust van / Malabaer overleden / in Colombo den 3en / januarij Ao 1667 / out 50 jaren'.

Maker onbekend. Zilver, 100 x 75 mm. Lit.: Cat. 1966 nummer 62 (met afbeelding); Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 56 nummer 198. Collectie en foto: Tropenmuseum Amsterdam, inv. TM-3117-2 (foto keerzijde uit Cat. 1966).

– 1668 overlijdenspenning over Esther de Solemne, huisvrouw van Rycklof van Goens.

Voorzijde: gegraveerd wapen.

Keerzijde: opschrift: 'Tot Gedachtenis van Ed^e in deugt uytmuntende vrouwe esther de Solemne huysvrouwe van RYCKLOF VAN GOENS raet ord. van India. Gouv. Adm en veltoverste desdes eylants Ceylon de Custen van Malabar ende Madure overleden in Colombo den 23 januarij 1668 out 38 jaeren'.

Maker onbekend. Zilver, 83 mm. Lit.: Dirks, 1879-1891: II, nummer 1510; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 58 nummer 213, plaat 8.

1681-1684 Cornelis Speelman (Rotterdam 1628 - Batavia 1684).

– 1684 overlijdenspenning, uitgereikt na zijn begrafenis.

Voorzijde: graveerd familiewapen Speelman met helmteken en dekkleden.

Keerzijde: opschrift 'Ter Gedachtenis / VAN / D.E.D. Heer / CORNELIS SPEELMAN / Gouverneur Generaal / VAN HET / NEDERLANDS INDIA / Geboren tot Rotterdam / den 3 Maart 1628. / Overleden tot Batavia / Den 11 Jan : 1684'.

Maker onbekend. Goud, zilver en koper, 61x54 mm, 32,90 gram. Lit.: Van Loon, 1728: 306; Van Coevorden, 1864: 29, nummer 19; Van Rhede van der Kloot, 1891: 66; Wesselo, 1934: 20; Cat. 1966 nummer 63 (met afbeelding); Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 77, nummer 392. Collectie en foto: RMA, inv. NG-VG-1-1308 (zilver).¹⁰

1684-1691 Joannes Camphuys (Haarlem 1834 - Batavia 1695).

– 695 overlijdenspenning.

Voorzijde: de Tijd waaronder het minnewicht, zittende op affuiten en toortsen houdende in de handen een uitgespreide wimpel, met dichtregels 'De tijd valt d'eene cort, en d'ander Weder langh / En onderwijlen gaet de tijd altijd haer gangh / Wel hem die desen tijd op Aerden soo beleeft, / Dat hij niet voor het Eijnd' van sijnen tijd en beeft'. Keerzijde: familiewapen Camphuys met opschrift 'IOANNES CAMPHUYS Gebooren tot / Haerlem den 18. Jul : 1634. Synde se= / dert den 11. Jan : 1684. tot den 24. Sept / 1691. Geweest Gouver. Gen. : van Nederl. : / India obyt Batav : den 18. Jul : 1695. : Daaronder een door twee knapen vastgehouden, vierhoekig bord, waarop beneden een

doodskop en doodsbeenderen en het grafscrift 'Myn Aertsche Camhuys was / vergaen / Mijn Tabernakel con nauw staen. / dogh ik sagh oopen vast gebou / dat ewigh synen duuren Souw / een plaets door Iesus toegeseyt / en in syns Vaders huys bereyt / wel zaligh is die mensch syn lodt / die heeft een Timmeringh by Godt'.

Volgens Wesselo door Camphuys zelf bij leven ontworpen, op de stempel hoofde alleen de overlijdensdatum toegevoegd te worden. Goud en zilver. Uitgereikt aan diegenen die het lichaam ten grave hebben gedragen. Sommige exemplaren hangen aan een gouden keten. Lit.: Van Loon, 1731: 155; Van Coevorden, 1864: 30 nummer 27; Van Rhede van der Kloot, 1891: 68; Wesselo, 1934: 19.

1691-1704 Mr. Willem van Outhoorn (Larieke, Ambonia, 1635 - Batavia 1720).

– 1720 overlijdenspenning.

Maker onbekend. Goud (95 exemplaren, allemaal omgesmolten). Lit.: Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 118, nummer 759; Voskuil-Groenewegen, 1983: 8; Voskuil-Groenewegen, 1998: 33.¹¹

1704-1709 Joan van Hoorn

(Amsterdam 1653 - Amsterdam 1711).

– 1710 Gouden erepenning aan keten, met totale waarde van f1500.

Maker onbekend. Goud. Lit.: Van Coevorden, 1864: 30 nummer 32.

1709-1713 Mr. Abraham van Riebeeck

(Kaap de Goede Hoop 1653 - Batavia 1713).

1713-1718 Christoffel van Swoll (Amsterdam 1663 - Batavia 1718).

1718-1725 Henricus Zwaardcroon

(Rotterdam 1667 - Batavia 1728).

– 1728 overlijdenspenning, uitgereikt bij de begrafenis.

Voorzijde: familiewapen Zwaardecroon met helmteken en dekbladen.

Keerzijde: opschrift 'Ter / Gedachtenisse / Van Wijlen / Zijn Edelheid / HENRIC ZWAARDECROON / Oud Gouverneur Generaal / Van / NEDERLANDS INDIA / Gebooren binnen ROTTERDAM / den 26. januarij / 1667. / Overleden tot BATAVIA / den 12. en begraven / den 16. augusti / 1728. '

Maker onbekend. Goud en zilver, 75 x 61 mm, in kabelrand met wapen.

Lit.: Van Coevorden, 1866: 210 nummer 91; Van Rhede van der Kloot, 1891: 80; De Dompierre de Chaufepié, 1903-1906: nummer 2450; De Dompierre de Chaufepié, 1905: plaat 13 nummer 4; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 125, nummer 819; Voskuil-Groenewegen, 1983: 8.¹² Collectie en foto: Nationale Numismatische Collectie (NNC), inv. PE-04468 (goud).

1725-1729 Mattheus de Haan

(Dordrecht 1663 - Batavia 1729).

– 1729 overlijdenspenning.

Goud. Lit.: Sassen, 1912: 58; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 126, nummer 829.¹³

1729-1732 Mr. Diederik Durven

(Delft 1676 - Delft 1740).

1732-1735 Mr. Dirck van Loon

(Batavia circa 1688 - Batavia 1735).

– 1735 overlijdenspenning.

Goud. Lit.: Voskuil-Groenewegen, 1983: 8.

1735-1737 Abraham Patras

(Grenoble (Zwitserland) 1671 - Batavia 1737).

– 1737 overlijdenspenning.

Voorzijde: familiewapen Patras met helmteken en dekkleden.

Keerzijde: opschrift 'Ter / Gedagtenisse / Van Wijlen / Zijn Hoog-Edelheijd / Den Heere / Abraham Patras, / Gouverneur Generaal / van Nederlands India / Geboren Tot Grenoble, / Den 22= Meij A^o 1671. / Overleden Op Batavia, / Den 3^e Meij / Anno 1737. '

Maker onbekend. Zilver, 75 x 65 mm, 53,4 gram, ovale penning met koordrand. Lit.: Vallier, 1875: 283-284, plaat 7.¹⁴

1737-1741 Adriaan Valckenier

(Amsterdam 1695 - Batavia 1751).

1741-1743 Johannes Thedens

(Friedrichstadt ? - Batavia 1748).

1743-1750 Gustaaf Willem Baron van Imhoff

(Leer a/d Eems 1705 - Batavia 1750).

– 1742 aanstelling als GG.

Voorzijde: portret van Van Imhoff als borststuk naar rechts kijkend. Omschrift 'GVSTAVVS GUILLELMVS S. R. I. LIB. BAR. AB IMHOFF GVB. GENER. IND. ORIENT. FOED. BELG. / AETAT. XXXVII' en onderaan signatuur 'HOLTZHEYF. '

Keerzijde: de VOC, afgebeeld als gekroonde vrouw met zwaard met lauwerkrans in haar hand, zit op een troon en houdt de kronen van de Indonésische vorsten op haar schoot, met haar voet vertrapt zij een harpij; achter haar staat een leeuw met pijlbundel in zijn klauwen en de Rechtvaardigheid met zwaard en weegschaal, maar zonder blinddoek; Van Imhoff, gekleed als een Romeins veldheer ontvangt van haar de commandostaf; op de achtergrond ligt zijn schip 'Hersteller' in de haven te wachten voor vertrek. Omschrift 'FIDEM BATAVVM PRISCAM VENERETVR VT INDVS'. Op het schip 'HERSTELLER' en in de afsnede onderaan het opschrift 'GVBERN. GEN. CREATVS AN. MDCCXL. / EX INPROVISO IN PATRIAM DELATVS / MDCCXLI. / DENVO PROFICISCENS IN / INDIAM. MDCCXLII. ', rechts onder voetstuk gesigneerd 'M. HOLTZHEY. F. '

Door Martinus Holtzey senior (1697-1764), zilver en ivoor, 76,7 mm. Deze penning was volgens Sanders ook in goud te koop, maar het is niet bekend of hij ook in goud is geslagen. Lit.: Vervol Van Loon, 1821-1848: nummer 169; Van Coevorden, 1864: 31 nummer 36; Van Rhede van der Kloot, 1891: 95; Sanders, 2003: 67-69, nummer 29 met afbeelding.¹⁵ Collectie: RMA, inv. NG-VG-20-179 (ivoor) en NG-VG-1-2332 (zilver); TMH, inv. TMNK 01850 (hier afgebeeld).

– 1742 vertrek na zijn aanstelling als GG. Voorzijde: portret van Van Imhoff als borststuk naar rechts. Omschrift 'GVST. GVL. LIB. BAR. AB IMHOFF GVB. GEN. IND. OR. FOED. BELG. / AET XXXVII', onderaan signatuur 'M. HOLTZHEY. F.'. Keerzijde: zeegezicht met varende driemaster op de voorgrond waarvoor een vliegende engel met hoorn des overvloeds. Omschrift 'DEO DVCE - ET - AVSPICE'. In de afsnede het jaartal 'MDCCXLII.'. Door Martinus Holtzhey senior. Zilver, 49,1 mm. Deze penning was volgens Sanders ook in goud te koop, maar het is niet bekend of hij ook in goud is geslagen. Lit.: Vervolg Van Loon, 1821-1848: nummer 170; Van Coevorden, 1864: 31 nummer 37; Sanders, 2003: 70-71, nummer 30 met afbeelding. Collectie: NNC, inv. PE-04857 (hier afgebeeld); TMH, inv. TMNK 01851.

– 1743 aankomst op Kaap de Goede Hoop, uitgereikt aan deelnemers van het welkomstdiner. Voorzijde: portret van Van Imhoff, als borststuk naar rechts met omschrift 'GVST. GVL. LIB. BAR. AB IMHOFF GVB. GEN. IND. OR. F. B.' en onderaan signatuur 'M. HOLTZHEY. FEC.'. Keerzijde: beschenen door hemellicht, zit VOC, in gedaante van gekroonde vrouw, op voetstuk met VOC-monogram, terwijl zij in de ene hand een weegschaal en in de andere een zwaard omwonden met lauwerkrans houdt; op haar schoot liggen de kronen van de Indonesische vorsten, naast haar een anker. Omschrift 'SPES - MELIORVM TEMPORVM', in de afsnede: 'MDCCXLIII.'. Door Martinus Holtzhey senior. Zilver, 28 mm,

8,35 gram. Deze penning was blijkens Sanders ook in goud te koop, maar het is niet bekend of hij ook in goud is geslagen. Lit.: Vervolg Van Loon, 1821-1848: nummer 178; Van Coevorden, 1864: 31 nummer 38; Sanders, 2003: 75-76 nummer 34 met afbeelding. Collectie: RMA, inv. NG-VG-1-2356 (hier afgebeeld); TMH, inv. TMNK 01857.

1750-1761 Jacob Mossel (Enkhuizen 1704 - Batavia 1761).

– 1754 vijftigste verjaardag. Voorzijde: gehelmd wapenschild van Jacobus Mossel. Onder en om het wapenschild krijgssattributen en vaandels. Keerzijde: opschrift 'TR. GEDAGTENIS / OP DE LT. VERIAARDAG / VAN DN. HOOGEDN. GROOT-ACHT: He / IACOB : MOSSEL / GOVERNOR: GENE-RAAL / VAN / NEDER LS INDIA / GECELEBT'. Te BATAVIA / DEN XXVIII NOVVR / MDCCLIV'. Maker onbekend. Goud en zilver, 47,9 mm, gedreven met wapen. Lit.: Van Coevorden, 1867: 349 nummer 145; De Dompierre de Chaupepié, 1903-1906: nummer 28998; Ebersson, 1886: 98, plaat 5; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 157, nummer 1101.¹⁶ Collectie en foto: TMH, inv. TMNK 02031.

– 1760 gelegenheidspenning. Voorzijde: portret van Mossel, als borststuk naar rechts met omschrift 'IACOBVS MOSEL GVB. GEN. IND. OR. F. B. 1 NOV. 1750 EXERC. PED. GEN 25 APR 1754'. Keerzijde: man in Romeinse kledij, met commandostaf en olijftak in handen, staande onder troon-

hemel met VOC-logo en met gekroonde leeuw met zwaard en pijlenbundel versierde achterzijde, voor zetel met wapenschild van Batavia en naast altaar, waarop hoofddekels van onderworpen Indische vorsten liggen; rechts tilt Mercurius doek van troonhemel op, waardoor op achtergrond schip aan kust zichtbaar is; links Gerechtigheid met weegschaal en scepter, bekroond met stralend oog. Half omschrift 'BATAVOS APVD INDOS HONESTAT', in afsnede 'MDCCLX.'. Gesigneerd boven afsnede 'I. G. HOLTZHEY. FEC.'. .

Door Joan George Holtzhey (1726-1808). Goud, 49 mm, 60,61 gram; zilver, 49 mm, 47,13 gram. Er is ook een gouden versie bekend van 56 mm en 84,3 gram, met een gouden kabelrand.¹⁷ Lit.: Vervolg Van Loon, 1821-1848: nummer 361, plaat 33; Van Coevorden, 1864: 31 nummer 40; Eberson, 1886: 97. Foto: RMA, Collectie: NNC, inv. PE-05626; RMA, inv. NG-VG-1-2624.

1761-1775 Petrus Albertus van der Parra

(Colombo (Ceylon) - Batavia 1775).

– 1763 penning over het voorstellen als GG, tevens 49ste geboortedag.

Voorzijde: familiewapen Van der Parra met helmteken, voor wapens, vaandels en trommels en erboven in banderol 'CONSERVA HOC NOBIS'. Keerzijde: begroeting van de GG voor het Kasteel van Batavia; daarboven zwaard met lauwerkrans om punt, beschenen door hemellicht. Omschrift: 'IN MEMORIAM DIEI. IN. AUGVRAT[ionis]. HONOR[ati]. AC FORT[is]. VIRI P[etri]. A[lberti]. van der PARRA GOUV[ernatoris]. GEN[er]alis. IND[iae]. HOL[landicae]. QUADRAGES[imus] NON[us] DIES NATAL[is] ERAT A[e]TAT[i]S VI', onderaan, binnen omschrift: 'den 29 Sept. 1763 / Fec[it] : JCR'.

Door Joseph-Charles Roettiers (1691-1779). Zilver, 58 mm, 79,96 gram. Lit.: Vervolg Van Loon, 1821-1848: nummer 369, plaat 34; Van Rhede van der Kloot, 1891: 101. Collectie: NNC, inv. PE-05687; RMA, inv. NG-VG-1-2636; TMH, inv. TMNK 02075 (hier afgebeeld); kopie in was, 57 mm, RMA inv. NG-VG-20-233.

– 1761 overlijdenspenning.

Voorzijde: familiewapen Mossel met helmteken en er omheen oorlogsattributen.

Keerzijde: opschrift, in schoonschrift gegraveerd: Ter / Gedagtenisse / Van Wijlen / Zijn Excellentie / den Heere / Jacob Mossel / in leven / Generaal van den Staat / en / Gouverneur Generaal / Van Nederlands India / Geboren tot Enkhuisen / den 28 : Octob : A^o : 1704. en / Overleden op Batavia / den 15 : Meij A^o : 1761.

Maker onbekend. Goud, 98 x 77 mm, 75,60 gram. Ovale penning met draagring en gevlochten rand. Lit.: Eberson, 1886: 99, plaat 5; Cat. 1966: nummer 65 (met afbeelding); Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 164, nummer 1171; Voskuil-Groenewegen, 1983: 8. Collectie: RMA, inv. NG-381.

– 1768 zilveren huwelijk met Adriana Johanna Bake op 11 juni 1768.

Voorzijde: staande jongeman (de zoon) gekleed in Romeins tuniek, opschrift op zijn mantel 'PETR. ALB. - V. D. - PARR - IUNIOR.', tussen links een brandend vuur en rechts een zuil waarvoor hij aan lauwerkrans de familiewapens Van der Parra en Bake houdt. Omschrift 'PETR. ALB. VAN DER

PARRA EN - ADR. IOHANNA BAKE'. In afsnede 'VEREENT 11 JUNY / 1743.'. Op rand afsnede gesigneerd 'I. G. HOLTZHEY FEC.'.

Keerzijde: op een wolk het wapen van Batavia met lauwerkrans en attributen en eronder opschrift 'NA TWEEMAAL VYF EN ZEEVEN JAAR / IN D'ECHT GEZEEGENT DOOR GEBRACHT, / ONTLOOK DE SPRUYT, DIE OP 'T ALTAAR / ZIJN DANK HIER WYDT AAN D'OPPERMAGT / HY KROONT ZYN STAM OP 'T ZILVER FEEST, / TERWIJL DER OUD'REN BLYDEN GEEST, / VERVULT MET WAARE DANKBAARHEIT, / ROEMT'S HEEREN GOEDERTIERENTHEIT.' daaronder in met wapens en pijlen versierd cartouche 'XXV' en onderaan 'GEVIERT 1768.'.

Door Joan George Holtzhey. Zilver, 62 mm. Lit.: De Dompierre de Chaufepié, 1903-1906: nummer 3198; Vervolg Van Loon 1821-1848: bij nummer 369 en bijblad 4 nummer 15; idem nummer 426, plaat 38; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 171, nummer 1230. Collectie: TMH, inv. TMNK 02134.

– 1768 tweede penning over het zilveren huwelijk met Adriana Johanna Bake op 11 juni 1768. Voorzijde: een gehelmde man, in Romeins uniform en met zwaard in de linkerhand, werpt een offer op een brandend altaar met daarop de cijfers 'XXV'. In de afsnede 'DEN 11 JUNIUS / MDCCLXVIII', omschrift '(rozet) NAA TWEEMAAL VYF EN ZEEVEN IAAR. IN. D. EGT. GEZEEGEND DOOR. GEBRAGT. ONTLOOK DE SPRUYT - DIE OP / T'ALTAAR. ZYN. DANK HIER WYD AAN. D'OPPERMAGT. OPT HEU GELYK. SILVER. BRUYLOFFS – FEEST. / TERWYL DER OUDEREN BLYDE GEEST. – VERVULT MET WAAREDA – NKBA / ARHEYT. ROEMT S HEEREN GOE – DER TIERENTHEYT'. Keerzijde: onder stralende zon twee halve armen die de familiewapens Van der Parra en Bake vasthouden. Daaronder opschrift 'TER. GEDAGTENISSE. DES. XXV : IAARIGEN HU / WLYKS. VEREENEGING. VAN. PET : ALB. VAN / DER.

PARRA EN. ADRIANA. IOHANNA / BAKE. OP. DEN. 11. IUNY. A° 1743 / JCR - Fecit'.

Door Joseph-Charles Roettiers. Zilver, 56,8 mm, slagpenning. Lit.: De Dompierre de Chaufepié, 1903-1906: nummer 3198; Vervolg Van Loon 1821-1848: vergelijk bij nummer 369; Van Coevorden, 1864: 31 nummer 42; Van Rhede van der Kloot, 1891: 101; Cat. 1919, nummer 672; Bemolt van Loghum Slaterus, 1981: 172, nummer 1231, afbeelding 1230 (sic). Collectie en foto: TMH, inv. TMNK 02135.

– 1768 inhuldigingspenning.

Onbekende maker. Zilver. Lit.: Van Coevorden, 1864: 31 nummer 41. Deze penning is verder niet bekend.

– 1771 Van der Parra 10 jaar GG.

Voorzijde: portret van Van der Parra, borststuk naar links. Omschrift 'PETR. ALB. VAN DER PARRA GUB. GEN. IND. OR. FOED. BELG. XV MAII MDCCLXI.'.

Keerzijde: man in Griekse kledij stuurt schip de Argo met vlag met VOC-monogram veilig tussen klippen door naar vesting. Boven omschrift 'VINCIT VIM PRUDENTIA'. In afsnede 'MDCCLXXI.'. Onbekende maker. Zilver, 48,9 mm, 45,16 gram. Lit.: Vervolg van Loon 1821-1848: nummer 458; Van Coevorden, 1864: 31 nummer 43. Collectie: NNC, inv. PE-05983; RMA, inv. NG-VG-1-2731 (hier afgebeeld); TMH, inv. TMNK 02159.

1775-1777 Jeremias van Riemsdijk (Utrecht 1712 - Batavia 1777).

1777-1780 Reynier de Klerk (Middelburg 1710 - Batavia 1780).

1780-1797 mr. Willem Arnold Alting (Groningen 1724 - Batavia 1800).

1797-1801 mr. Pieter Gerhardus van Overstraten (Bergen op Zoom 1755 - Batavia 1801).

1801-1805 Joannes Siberg

(Rotterdam 1740 - Batavia 1817).

1805 Charles Henri van Grasveld

(Den Haag 1766 - Den Bosch 1841).

1805-1808 Albertus Henricus Wiese

(Bremen, Duitsland - Haarlem 1810).

1808-1811 mr. Herman Willem Daendels

(Hatterem 1762 - George del Mina 1818).

1811 Jan Willem Janssen

(Nijmegen 1762 - Den Haag 1838).

1811-1816 Luitenant-Gouverneurs van het eiland Java en Onderhorigheden onder Engels tussenbewind.

1811-1816 Thomas Stamford Raffles (a/b Ann, Jamaica 1781 - Highwoord, Engeland 1826).

1816 John Fendall

(Londen 1762 - Calcutta, India 1825).

De Gouverneur-Generaals 1816-1945

1816-1826 mr. Godert Alexander Gerard Philip Baron van der Capellen

(Utrecht 1778 - De Bilt 1848).

1826-1830 Hendrik Merkus de Kock

(Heusden 1779 - Den Haag 1845).

1830-1833 Johannes (sedert 1839 graaf) **van den Bosch** (Herwijnen 1780 - Den Haag (1844).

– 1844 overlijdenspenning.

Voorzijde: portret van Van den Bosch, borststuk in uniform naar voren ziend, met onderscheidings-tekenen van het grootkruis van de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Militaire Willemsorde. Omschrift in kader 'JOHANNES, GRAAF VAN DEN BOSCH, GEB : TE HERWIJNEN 2 FEBR : 1780; OVERL : TE 'S HAGE 28 JAN : 1844.'

Keerzijde: boven 'FREDERIKSOORD / JAVA' in stralen. Eronder een opschrift met zijn loopbaan: 'LUIT. DER GENIE 1797. / KOLONEL 1808. / JAVA VERDEDIGD 1802-1808. / NAARDEN INGESLOTEN 1813-1814. / DIRECT. DER MILIT. ZAK. VAN JAVA 1814. / GENERAAL MAJOOR 1816. / DE MAATSCH. VAN WELD. GESTICHT 1818. / ADMIN. DER NAT. MIL. EN SCHUTT. 1823. / COMM. GEN. DER W. INDIEN. 1827-1828. / GOUV. GEN. VAN NEERL. IND. 1829-1834. / MINISTER VAN KOLONIEN 1834-1839. / LID DER 2^e KAMER 1842-1844.'. Daaronder tussen palm- en eikentak gekroond familiewapen Van den Bosch.

Door Johannes Petrus Schouberg (1798-1864), vrij naar het portret door Cornelis Kruseman in

het RMA. Zilver, 51,9 mm, 42,26 gram, en brons, 52 mm. Lit.: Van Coevorden, 1864: 35 nummer 71; Van Rhede van der Kloot, 1891: 157; Dirks, 1889: nummer 625; Cat.1919 nummer 676; Nijlunsing, 2019: 200.¹⁸ Collectie: NNC, inv. PE-09497; RMA, inv. NG VG-1-3919 (zilver); TMH, inv. TMNK 02967 en TMNK 16097 (afgebeeld in *De Beeldenaar* 43-5, 200).

1833-1835 Jean Chrétien Baud

(1789 - Den Haag 1859).

– 1834 bezoek aan de Munt te Soerabaya als GG ad interim.

Voorzijde: in het centrum 'JUNI / 1834' en omschrift 'NEDERLANDSCH INDIE. SOURABAYA.'. Keerzijde: opschrift in lauwerkrans 'GOUVERNEUR / GENERAAL / AD INT^m'.

Onbekende maker. Zilver, 26,5 mm, 7,25 gram. Lit.: Van Coevorden, 1864: 34 nummer 64. Collectie: NNC, inv. PE-08944; TMH, inv. TMNK 02862 (hier afgebeeld).

1836-1840 Dominique Jacques de Eerens

(Alkmaar 1781 - Buitenzorg 1840).

1840-1841 Carel Sirardus Willem Graaf van Hogendorp

(Casimbazar, Bengalen 1788 - Utrecht 1856).

1841-1844 mr. Pieter Merkus

(Naarden 1787 - Soerabaja 1844).

1844-1845 jhr. Joan Cornelis Reynst

(Arnhem 1798 - Den Haag 1871).

1845-1851 Jan Jacob Rochussen

(Etten 1797 - Den Haag 1871).

1850 mr. George Isaïc Bruce

(Deventer 1803 - a/b ZM Sumatra 1850). Bruce is voor zijn vertrek naar Java reeds overleden.

1851-1856 mr. Albertus Jacob Duymaer van Twist (Deventer 1809 - Diepenveen 1887).

1831 erepenning van de Leidsche Jagers met inscriptie van zijn naam op de keerzijde. Particuliere collectie.

1856-1861 Charles Ferdinand Pahud, sedert 1867 **Pahud de Mortanges**

(Amsterdam 1803 - Den Haag 1873).

1861 mr. Ary Prins (Schiedam 1816 - Batavia 1867).

Was zowel in 1861 als 1866 waarnemend GG.

1861-1866 mr. Ludolf Anne Jan Wilt Baron Sloet van de Beele (Voorst 1806 - Arnhem 1890).

1866 mr. Ary Prins.

1866-1872 mr. Pieter Miner

(Batavia 1812 - Scheveningen 1881).

1872-1875 mr. James Loudon

(Den Haag 1824 - Den Haag 1900).

1875-1881 mr. Johan Wilhelm van Lansberge

(Sante-Fé de Bogotà, Columbia - Menton, Frankrijk 1905).

1881-1884 Frederik's Jacob

(Den Haag 1822 - Utrecht 1901).

1884-1888 Otto van Rees

(Culemborg 1823 - Arnhem 1892).

1888-1893 mr. Cornelis Pijnacker Hordijk

(Drumpt 1848 - Haarlem 1908).

1893-1899 jhr. Carel Herman Aart van der Wijck

(Ambon 1840 - Baarn 1914).

– 1899 herinneringspenning.

Voorzijde: portret van C.H.A. van der Wijck, borstbeeld en profiel in ambtskostuum naar links, omschrift 'JONKH^r. C. H. A. VAN DER WYCK – GOUVERNEUR. GENERAAL.' linksonder signatuur 'J. C. CHAPLAIN'.

Keerzijde: opschrift links naast palmtak 'AAN ZIJNEN. OUD / GOUVERNEUR / GENERAAL / – / HET. DANKBARE / INDIË / 1893-1899'.

Door Jules Clément Chaplain (1839-1909). Zilver en brons, 68 mm. Lit.: Zwierzina, 1935: nummer 203; Cat. 1919: nummer 680. Collectie: NNC, inv. PE-13773 (brons); RMA, inv. NG-1980-34 (zilver), particuliere collectie (hier afgebeeld).

1899-1905 Willem Rooseboom

(Amsterdam 1843 - Den Haag 1920).

1905-1909 Johannes Benedictus van Heutsz

(Coevorden 1851 - Montreux, Zwitserland 1924).

1909-1916 Alexander Willem Idenburg

(Rotterdam 1861 - Den Haag 1935).

1916-1922 Johan Paul Graaf van Limburg Stirum

(Zwolle 1873 - Den Haag 1948).

1922-1926 mr. dr. Dirk Fock (Wijk bij Duurstede

1858 - Den Haag 1941).

– 1933 afscheid als voorzitter van de liberale staatspartij 'de Vrijheidsbond'.

Voorzijde: portret van Fock, borstbeeld naar rechts. Omschrift 'M'. DIRK FOCK - AET. 75', in schouderafsnede gesigneerd 'M. Fleur'.

Keerzijde: opschrift 'AANGEBODEN / BIJ ZIJN AFSCHEID / ALS VOORZITTER / VAN DE / LIBERALE STAATSPARTIJ / ,,DE VRIJHEIDSBOND,, / OP 14 OCTOBER / 1933'.

Door Martinus Petrus Jacobus Fleur (1878-1946), brons, gegoten bij Begeer, 85 mm en 41 mm. Lit.: Zwierzina, 1935: respectievelijk nummer 679 en 680; Nederlands Patriciaat, 1964: afbeelding tussen p. 128 en 129.¹⁹ Collectie: NNC, inv. 1934-0019, particuliere collectie (hier afgebeeld).

1926-1931 jhr. Andries Cornelis Dirk de Graeff

(Den Haag 1872 - Den Haag 1957).

1931-1936 jhr. Bonifacius Cornelis de Jonge

(Den Haag 1875 - Zeist 1958).

– 1936 eerbetoon

Voorzijde: familiewapen De Jonge met helmteken, schildhouders en dekkleed. Omschrift 'JHR. MR. B. C. - DE JONGE'.

Keerzijde: opschrift binnen paretrand 'GOUVERNEUR / GENERAAL / VAN / NEDERLANDSCH / OOST-INDIË / 1931-1936', omschrift 'AANGEBO-DEN DOOR DE FAMILIE DE JONGE' met onderaan twee blaadjes en drie bessen. Gesigneerd onderaan bij paretrand 'CORN. J. L. BEGEER'.

Door Cornelis Johannes Leonardus Begeer (1868-1945). Bronzen slagpenning, 49,9 mm. Collectie: NNC, inv. 1936-0316; TMH, inv. TMNK 03970 (hier afgebeeld).

– 1936 herinneringspenning.

Voorzijde: portret van De Jonge, als borstbeeld naar rechts in ambtskostuum met links 'ÆTATIS' en rechts 'LXII'. Omschrift 'JHR. MR. DR. A. W. L. TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER'.

Keerzijde: Centraal het familiewapen De Jonge met schildhouders en helmteken, eronder 'PK' en omschrift 'GOUVERNEUR GENERAAL VAN NEDERLANDSCH INDIE. 1931-1936'.

Door Ludwig Oswald Wenkebach (1897-1962).

Zilveren en bronzen slagpenning, 60,1 mm.

Uitgevoerd door Koninklijke Begeer. Uitgegeven door de Vereniging voor Penningkunst.

Lit.: Tilanus, 2000: 131-133.²⁰ Collectie: TMH, inv. TMNK 03969 (zilver, hier afgebeeld).

1936-1945 jhr. mr. dr. Alidius Warmoldus Lambertus Tjarda van Starkenborgh Stachouwer (1888-1978). Laatste GG van Nederlands-Indië.

– 1986 herinneringspenning.

Voorzijde: beeltenis in reliëf en profile, naar links kijkend. Rechtsonder gesigneerd en gedateerd 'KNAUD '86' waarachter twee golfjes.

Keerzijde: familiewapen Tjarda van Starkenborgh Stachouwer en daaronder opschrift 'TER HERINNERING AAN / JHR. MR. DR. A. W. L. TJARDA

VAN / STARCKENBORGH STACHOUWER / 6 III 1888 - 16 VIII 1978 / LAATSTE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN / NEDERLANDS-INDIE / 16 IX 1936 - 1 XI 1945'.

Door J.M. Knaud, brons verzilverd 59,5 mm.

Uitgegeven in opdracht van de Stichting Nederlandse Ereschulden in een oplage van 1000 stuks, door Zilverfabriek W. van Veluw BV, met bijbehorend doosje. Lit.: Van der Meer Mohr, 2020: 280-282.²¹ Collectie: RMA, inv. NG-2003-8-A (afgebeeld in het voorgaande nummer van *De Beeldenaar*, 44-6, 280).

– 1995. 50 jaar herdenking 15 augustus 1945.

Voorzijde: moeder met kind in silhouet kijkend naar rechts waar in silhouet vader zwaaiend achter prikkeldraad staat. Omschrift 'STICHTING HERDENKING 15 AUG. 1945. CAPITULATIE JAPAN. EINDE WO II.'.

Keerzijde: beeltenis van Tjarda van Starkenborgh Stachouwer als silhouet, naar links kijkend. Onder het silhouet opschrift 'LAATSTE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN / NEDERLANDS-INDIE / 1936-1945'. Daaronder gesigneerd en gedateerd: 'KNAUD '95' waarachter drie golfjes. Omschrift 'JHR. MR. DR. A. W. L. TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER'.

Door J.M. Knaud, Messing, 60 mm. Lit.: Van der Meer Mohr, 2020: 281-282. Particuliere collectie (afgebeeld in het voorgaande nummer van *De Beeldenaar*, 44-6, 281).

Noten

1. Coevorden, J.S. van (1864) Chronologische Lijst van Gedenk- en legpenningen, eere teekens, vrijmetselaars-, toegangs-, begrafenis-, brandspuit-, bruilofts- en andere penningen, betrekking hebbende op de voormalige en tegenwoordige bezittingen der Nederlanders beoosten de Kaap de Goede Hoop, in: *Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde* 14, 25-37; Idem (1866) 15, 209-219; Idem (1867) 16, 347-351; Sanders, George (2013) *Het present van Staat. De gouden ketens, kettingen en medailles verleend door de Staten-Generaal, 1588-1795* (Hilversum); Loon, Gerard van (1723-1731) *Beschrijving der Nederlandsche historipenningen 1-4* ('s-Gravenhage); N.N. (1821-1869) *Beschrijving van Nederlandsche historie-penningen, ten vervolge op het werk van Mr. Gerard van Loon 1-10* (Amsterdam); Zwierzina, W.K.F. (1935) *Gedenkboek der Koninklijke Nederlandsche Edelmetaalbedrijven van Kempen, Begeer en Vos. Penningen geslagen of gegoten in de jaren 1880-1935 1-4* ('s-Gravenhage); Weiler, A.C. von (1960) *Koninklijke Begeer, ateliers voor edelsmeeden penningkunst Voorschoten 5. Penningen geslagen of gegoten in de jaren 1935-1960* (Voorschoten); Idem 6, *Penningen geslagen of gegoten in de jaren 1960-1975* (Voorschoten).

2. Loo, V. van de (2020) *Uit naam van majesteit. Het leven van J.B. van Heutsz 1851-1924* (Amsterdam) specifiek hoofdstuk 10.
3. Rhede van der Kloot, M.A. van (1891) *De Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal van Nederlandsch-Indië 1610-1888* (Den Haag) 101.
4. Van Rhede van der Kloot, 1891; Putten, L.P. van (2003) *Ideaal en werkelijkheid. Gouverneurs-generaal van Nederlands-Indië 1796-1945* (Rotterdam).
5. Schulman BV, veiling 356.
6. Van Loon, 1726: 207-208.
7. Cat. 1919 = N.N. (1919) *Catalogus van de tentoonstelling ter herdenking van het 300-jarig bestaan van Batavia, gehouden in het stedelijk museum, Amsterdam* (Amsterdam); Cat. 1966 = N.N. (1966) *Tentoonstellingscatalogus, zilver uit de tijd van de Vereenigde Oost-indische Compagnie, Haags Gemeentemuseum 20 december 1966 t.m. 12 februari 1967* (Den Haag).
8. K(erkwijk), A.O. van (1917) V. Penningen in oude boedelbeschrijvingen, in: *Jaarboek voor Munt- en Penningkunde* 4, 132-134; Dirks, J. (1879-1891) *Penningkundig Repertorium. Mededeelingen en aanvulling van de penninggeschiedenis der Nederlanden 1-4* (Leeuwarden); Bemolt van Loghum Slaterus, A.J. (1981) *Nederlandse Familiepenningen tot 1813* (Zutphen).
9. Leupe (1864) Iets over eenige gedenkpenningen en andere vereeringen, door of van wege de Oost-Indische Compagnie gedaan, in: *Bijdragen tot de Taal- Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië* 8 (Amsterdam) 197-207.
10. Wesselo, L. (1934) De Penningkunst met betrekking tot Indië, in: *De Indische Navorscher* 1, 1920.
11. Voskuil-Groenewegen, S.M. (1983) *V.O.C. - Zilver. Zilver uit de periode van de Verenigde Oostindische compagnie 17de en 18de eeuw* (Den Haag); Voskuil-Groenewegen, S.M. (red.) (1998) *Zilver uit de tijd van de VOC* (Zwolle).
12. Dompierre de Chauffepié, H.J. de (1903-1906) *Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Steenen, Catalogus der Nederlandsche en op Nederland betrekking hebbende Gedenkpenningen 1-2* (Den Haag); Dompierre de Chauffepié, H.J. de (1905), *Quelques médailles inédites*, in: *Revue Belge de Numismatique* 61, 445-454, plaat 12-14.
13. S(assen), Aug. (1912) Prijs van een medaille in 1765, in: *Tijdschrift voor Munt- en Penningkunde* 20, 58.
14. Vallier, G. (1875) *Medaille d'Abraham Patras, Gouverneur Général des Indes Néerlandais, 1735-1737*, in: *Revue Belge de Numismatique* (Brussel) 283-303, plaat 7.
15. Vervolg van Loon = N.N. (1821-1848) *Beschrijving van Nederlandsche historie-penningen, ten gevolge op het werk van Mr. Gerard van Loon 1-5* (Amsterdam); Sanders, G.P. (2003) *Catalogus der medailles, of gedenkpenningen, betrekking hebbende op de voornaamste historien der Vereenigde Nederlanden, vervaardigt door de medailleurs Martinus & Joan George Holtzhey, tot Amsterdam*, in: Bronnen, uitgegeven door Het Nederlands Muntmuseum 11 (Utrecht).
16. Ebersson, L.H. (1886), *Médailles commémoratives de feu le gouverneur général des Indes Orientales Néerlandaises Jacob Mossel*, in: *Revue Belge de Numismatique* 42, 97-100, plaat 5.
17. Munthandel Verschoor (2002) Bij de voorplaat, in: *De Beeldenaar* 26-1, cover en 2.
18. Dirks, Jacob (1889) *Beschrijving der Nederlandsche of op Nederland en Nederlanders betrekking hebbende Penningen, geslagen tusschen November 1813 en November 1863* 2 (Haarlem); Nijlunsing, Wiebe (2019) De herdenkingspenning bij het overlijden van Johannes van den Bosch op 28 januari 1844 en de rol van P.O. van der Chijs, in: *De Beeldenaar* 43-5, 197-200.
19. W.F.d.C.H. (1964) Fock, in: *Nederlands Patriciaat* 50 (1964) 119-133.
20. Tilanus, L. (2000) *Handzame sculptuur. De geschiedenis van de Vereniging voor Penningkunst* (Amsterdam).
21. Meer Mohr, Jim van der (2020) Twee penningen over Tjarda van Starckenborgh Stachouwer, de laatste Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië, in: *De Beeldenaar* 44-6, 280-282.

Oriental Numismatic Society

Internationale vereniging voor geïnteresseerden in de numismatiek van niet-westerse culturen, zoals de pre-Islamitische culturen in het Midden-Oosten en centraal Azië, het cultuurgebied van de Islam, het subcontinent India, China, Japan en Zuidoost Azië

**info lidmaatschap lingen@wxs.nl / lidmaatschap €30 per jaar
www.onsnumis.org**